

ІННОВАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ – ПРОСТІР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Перспективний педагогічний досвід САХАРЧУК О. Я.,
директора опорного закладу загальної середньої освіти
«Локачинський ліцей» Володимир-Волинського району
Волинської області

ЗМІСТ

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА ДОСВІДУ	4
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСВІД	6
ОПИС ПЕРСПЕКТИВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ	11
ВИСНОВКИ	33
ЛІТЕРАТУРА	34
ДОДАТКИ	35
Додаток 1	36
Додаток 2	37
Додаток 3	38
Додаток 4.1	39
Додаток 4.2	43

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА ДОСВІДУ

Посада: директор опорного закладу загальної середньої освіти «Локачинський ліцей» Володимир-Волинського району Волинської області.

Педагогічний стаж: 28 років.

Звання: «вчитель-методист».

Нагороди:

– **диплом** лауреата обласної премії імені Й. В. Гошовського за заслуги в сфері освіти (16.09.2019 № 23/29);

– **грамоти:** Почесна грамота Волинської обласної ради (02.10.2021 р.), Почесна грамота Волинської обласної державної адміністрації (18.08.2015 р. № 212), Подяка Волинської обласної ради (24.02.2016 р.), Подяка народного депутата України Рубльова В. В. (02.11.2021 р.), Подяка народного депутата України Пуртової А. (2021 р.), Грамота Волинської обласної державної

адміністрації управління освіти і науки (03.03.2021 р. № 63), Грамота Волинської обласної державної адміністрації управління освіти і науки (2020 р.), Грамота Волинської обласної державної адміністрації Малої академії наук (2020 р.), Подяка Волинської обласної державної адміністрації управління освіти і науки (2019 р.), Подяка відділу освіти, молоді та спорту Локачинської РДА (2019 р.), Грамота Волинської обласної державної адміністрації управління освіти і науки (02.05.2018 р. № 266), Грамота Волинської обласної державної адміністрації Малої академії наук (2018 р.).

Тема досвіду: Інноваційне освітнє середовище – простір розвитку особистості.

Адреса досвіду: опорний заклад загальної середньої освіти «Локачинський ліцей» Володимир-Волинського району Волинської області.

Термін вивчення: 2020–2021 роки.

Хто вивчав: Богданович Ольга Іванівна, методист Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСВІД

Тема: Інноваційне освітнє середовище – простір розвитку особистості.

Анотація досвіду

Актуальність досвіду: Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, забезпечення рівного доступу до якісної освіти всіх громадян. Освіта поступово перетворюється на систему, здатну до саморегуляції – відповідно до викликів суспільного розвитку, які постійно змінюються, на інноваційне середовище, у якому особистість отримує навички і вміння самостійно оволодівати знаннями впродовж життя та застосовувати ці знання в практичній діяльності. Обов'язковою умовою підвищення якості освітніх послуг, моделювання індивідуальної освітньої траєкторії особистості є створення інноваційного освітнього середовища закладу освіти.

Вид досвіду: передовий педагогічний досвід.

Новизна досвіду: моделювання освітнього середовища, відкритого до змін, інтеграції, синергії, на засадах партнерства та з урахуванням потенціалу учасників освітнього процесу.

Головна ідея: інноваційний розвиток закладу освіти відбувається через системні зміни освітнього середовища, яке є простором розвитку здібностей і талантів особистості – учня і вчителя, стимулом до самопізнання й самовдосконалення, засобом пізнання Батьківщини, світу.

Технологія досвіду: моделювання, узагальнення, впровадження, поширення досвіду.

Форма узагальнення: збірник «Інноваційне освітнє середовище – шлях до формування компетентностей школярів» (з досвіду роботи Опорного закладу загальної середньої освіти «Локачинський ліцей» Локачинської селищної ради Володимир-Волинського району Волинської області).

Мета дослідження: узагальнити досвід роботи закладу загальної середньої освіти зі створення інноваційного освітнього середовища як обов'язкової умови забезпечення якості освітніх послуг.

Завдання дослідження: розкрити значення освітнього середовища в забезпеченні ефективності освітнього процесу.

Об'єкт дослідження: інноваційний підхід до створення освітнього середовища закладу загальної середньої освіти.

Предмет дослідження: позитивна динаміка розвитку колективу закладу освіти та підвищення рівня якості надання освітніх послуг.

Визначення актуальності. Створення педагогічно організованого простору життєдіяльності, який сприяє розвитку інноваційного ресурсу особистості, накопиченню й реалізації інноваційного потенціалу закладу освіти, визначено пріоритетними напрямками державної політики в галузі освіти України, Концепцією Нової української школи, Державними стандартами початкової, базової та повної загальної середньої освіти.

Новизна педагогічних ідей. Активізація та підтримка інновацій для використання в практиці ідей моделювання освітнього середовища для підвищення якості освітнього процесу.

Науково-теоретичне обґрунтування.

Концепт освітнього середовища, середовищного підходу досліджували Н. Гладченкова, Н. Ткачук, П. Лернер, М. Лях, М. Соколовський та ін. Зокрема, вивчали можливості освітнього середовища щодо розвитку особистості Н. Гонтаровська, О. Гуменюк, В. Мадзігон, В. Степанов. Належне місце відведено дослідженням проблем освітніх і педагогічних інновацій, інноваційного розвитку освітніх систем та інноваційних процесів у роботах провідних учених І. Беха, Н. Бібік, Л. Ващенко, Л. Даниленко, Г. Щекатунової та ін. Аналіз наукової літератури з проблеми підтверджує, що освітнє середовище закладу слугує джерелом для розвитку особистості.

На думку дослідників, шкільне освітнє середовище здатне не тільки забезпечувати комфорт для учасників освітнього процесу. За допомогою організації простору ми впливаємо на мотивацію учнів до навчання, формуємо сприятливу атмосферу, задовольняємо потребу в дослідженні та інші освітні потреби учнів. О. Шапран стверджує, що «інноваційне освітнє середовище – це педагогічно доцільно організований простір життєдіяльності, який сприяє розвитку інноваційного ресурсу особистості; інтегрований засіб накопичення і реалізації інноваційного потенціалу закладу освіти» [11]. На думку Н. Разіної, «інноваційне освітнє середовище – це комплекс взаємопов'язаних умов, які забезпечують освіту людини, формування особистості педагога з інноваційно-творчим мисленням, його професійну компетентність» [10]. Але найповнішим, що концентрує в собі сутнісні ознаки інноваційного освітнього середовища, вважаємо підхід Л. Ващенко, яка наголошує, що головна місія такого середовища полягає в генеруванні інноваційних потоків та нарощуванні інноваційного потенціалу кожного закладу освіти

й системи загалом, збереження і локальних, і адміністративних новацій [1, с. 37].

Науково обґрунтовано, що інноваційне освітнє середовище, як система, складається з таких структурних компонентів:

- 1) імідж колективу в соціумі;
- 2) інноваційний стиль управління;
- 3) високий рівень організаційної культури;
- 4) умотивованість педагогічного колективу до інноваційної діяльності.

Важливою вимогою до формування інноваційного освітнього середовища закладу освіти є врахування критеріїв інноваційного середовища загалом [6, с. 322], зокрема:

- концептуально-стратегічна спрямованість, основні показники якої – наукове обґрунтування перспектив, новацій; установлені форми роботи з педагогічним колективом; наявність стабільного партнерства з органами державної влади та управління освітою для трансферу інноваційних продуктів у практику;

- широта охопленості, що віддзеркалює структурно-змістову характеристику, вказує на включеність відповідних суб'єктів, об'єктів, процесів, явищ до реалізації нововведень;

- інтенсивність (залученість до змін), яка полягає в здатності й готовності учасників змін відтворювати наукові, методичні, організаційні, адміністративні вимоги, які необхідні для успішної реалізації завдань створення інноваційного освітнього середовища;

- формалізованість, що відображає здатність учасників змін до планування реалістичних заходів; важливе значення має наявність творчих команд, готовність виконавців ініціювати нові ідеї, здатність презентувати інноваційний досвід із використанням сучасних науково-педагогічних можливостей;

- упорядкованість, що розкриває рівень керованості змінами в закладі, узгодженості інноваційних процесів із загальною програмою розвитку;

– когерентність (узгодженість), основними показниками якого є регіональна, соціальна інтеграція зі змінами в закладі освіти, узгодженість інноваційного процесу з державною освітньою політикою;

– інформаційно-комунікаційний складник, характеристики якого – вільний та стабільний доступ до глобальних освітніх мереж, наявність електронної системи управління, впровадження розвинених моделей дистанційного навчання, використання в навчальному й управлінських процесах інформаційно-комунікаційних технологій;

– професійність, основні показники якого – уміння продукувати, реалізовувати нові підходи до освітньої діяльності в змісті, формах, методах. чіткості й послідовності в організації процесу розгортання нововведень, самооцінювання та самоконтроль власного й колективного інноваційного пошуку.

Досліджуючи характеристики, структуру інноваційного освітнього середовища, ми зробили висновок, що середовище може виступати потужним засобом розвитку особистості – дитини і педагога, батьківської спільноти, виконувати завдання розвитку закладу освіти.

Визначення виду досвіду.

ОПИС ПЕРСПЕКТИВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Тема досвіду: Інноваційне освітнє середовище – простір розвитку особистості.

Стрімкий розвиток суспільства, цифрових технологій, кардинальні зміни у запитах до ключових компетентностей особистості на ринку професій, і найголовніше – діти, яких ми навчаємо, спонукають до реформ в системі освіти. Вони навчилися користуватися планшетом чи мобільним телефоном раніше, ніж говорити, – і тому кажуть, що у них «світ на кінчиках пальців» або ж що «вони народилися з мишкою в руці». Добре володіють технологіями обробки, збереження й передачі інформації у віртуальному світі. Критично мислять і скептично ставляться до стандартизованих підходів у тлумаченні речей та ідей, а тому віддають перевагу експерименту, досліді. Інформація для них не є пріоритетом, бо вони знають, де її можуть знайти. І водночас у них недостатньо розвинені навички емоційного інтелекту, а тому часто віддають перевагу спілкуванню в віртуальних мережах, де на них чигає чимало небезпек. Це діти, які покликані в майбутньому змінити світ. Якість цих змін залежить від того, наскільки вдасться сьогодні створити інноваційне освітнє середовище закладу освіти, яке стане простором розвитку особистості, задасть вектори розвитку ціннісних, мотиваційних засад особистості в майбутньому.

Беззаперечним є той факт, що до розвитку освітнього середовища спонукають лише ті зміни, які відбуваються за умови мотиваційної, когнітивної, креативної, рефлексивної готовності особистості до інноваційної діяльності. При відсутності готовності до інноваційної діяльності або за умови низького рівня сформованості цієї готовності відбувається механічне перенесення нововведення, що призводить до втрати змісту й глибинної суті інновації. Успішними ж є такі інноваційні зміни,

які є життєво необхідними на даному етапі розвитку освітнього середовища, відповідають рівню інноваційної компетентності суб'єктів освітнього процесу – наявності у них системи мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей, що забезпечують ефективність впровадження інновацій.

Опрацювавши нормативні та науково-методичні матеріали з проектування освітнього середовища закладу освіти, адміністрація спільно з педагогічним колективом ОЗЗСО «Локачинський ліцей» у співпраці з батьками, державними і громадськими організаціями, створили модель інноваційного освітнього середовища закладу освіти як простору розвитку особистості (додаток 1).

Метою діяльності колективу закладу освіти є розвиток освітнього середовища, яке орієнтоване на модель випускника, гармонійно розвиненого, національно свідомого, високоосвіченого, життєво компетентного громадянина, здатного до саморозвитку та самовдосконалення; створення позитивного іміджу закладу освіти.

Акцент у створенні сучасного освітнього середовища ОЗЗСО «Локачинський ліцей» зроблено на створенні розвивального та мотивувального простору предметних кабінетів і рекреацій,

підвищенні рівня компетентності педагогів, які володіють сучасним науково-методичним інструментарієм, на побудові партнерських взаємин між учасниками освітнього процесу, інклюзивності і відкритості освітнього середовища, безпеці і функціональності освітнього простору як простору вільного від насильства і дискримінації, зокрема і віртуального освітнього середовища.

Розглядаючи інноваційне освітнє середовище закладу освіти не як явище статичне, обмежене часовими чи просторовими координатами, а як складову інноваційного освітнього простору в цілому та освітнього простору особистості зокрема, визначаємо такі його складові: *гуманістичний, мотиваційний простір, ціннісний, креативний, інформаційно-комунікаційний та ергономічний* (додаток 3), виокремлення яких зумовлено принципами діяльності ОЗЗСО «Локачинський ліцей», а саме: *дитиноцентризму, партнерства, проактивності, синергії, інноваційності, науковості і доброчесності* (додаток 2). А також стратегією розвитку закладу освіти, рівнем готовності колективу до інноваційної діяльності, раніше набутим досвідом створення освітнього середовища.

Прикметною рисою розвитку освітнього середовища Локачинського ліцею є підхід до впровадження інновацій як до педагогічного проектування, особливістю якого є практична спрямованість, гуманістичний характер проектної взаємодії та обов'язкова спрямованість на результат. «Одним із ефективних засобів інноваційного розвитку закладу є проектний підхід, суть якого полягає у використанні проектної технології впровадження інновацій». [1, с. 403]. Відповіді на запитання: що дасть цей проект для вчителя, учня; наскільки довготривалими будуть його результати; як змінить він освітнє середовище школи; наскільки потужним є його розвивальний компонент, – визначають пріоритетність втілення тих чи інших проектів у закладі освіти. Визначення мети і формулювання завдань проекту, очікуваних результатів, складання графіка реалізації і бюджету, розроблення

системи оцінювання проміжних та кінцевих результатів, аналіз результативності – традиційні складові впровадження інновацій в ОЗЗСО.

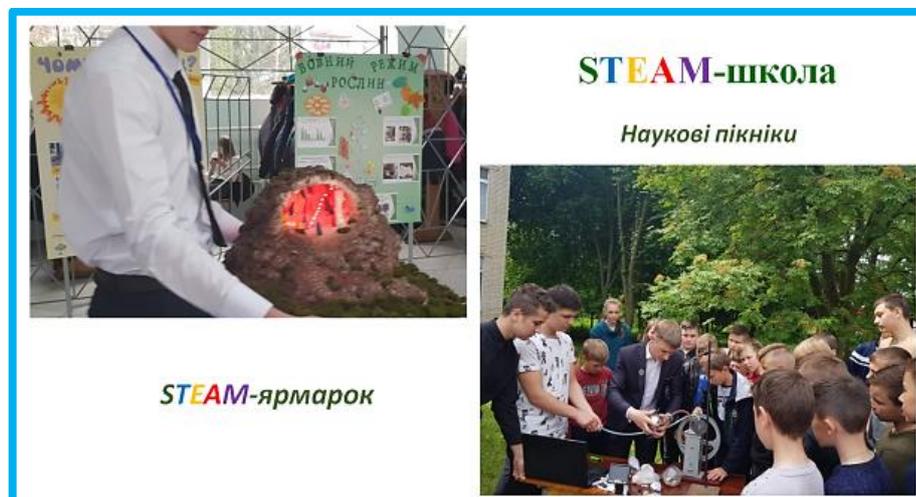
Серед проектів віддаємо перевагу тим, що передбачають міжпредметні зв'язки та системно-діяльнісний підхід (STEM-школа, участь у Всеукраїнських наукових школах, лабораторіях), міжвікову взаємодію та екологічне спрямування («Здай батарейки – збережи планету»), краєзнавчий характер («Ярмарок майстрів», «Великодня майстерня»), формування позитивного мотиваційного мікроклімату колективу («Мотиваційна зона», «Школа успіху»), створення інтерактивного освітнього середовища предметних кабінетів («Відкритий світ»), зміни в ергономічному просторі школи («Територія дитинства», «Арт-простір», «STEAM-простір»), розвиток індивідуальної самоосвітньої траєкторії педагога («Навчаю навчаючись»).

Особливу увагу під час реалізації проектів приділяємо розвитку «гнучких навичок» особистості – soft skills: вміння навчатися протягом життя, працювати в команді, вести переговори, розвитку критичного мислення, креативності, емоційного інтелекту, когнітивної гнучкості, готовності до багаторівневого вирішення проблем, навичок тайм-менеджменту.

З метою розвитку розумово-пізнавальних, творчих якостей, критичного мислення, когнітивної гнучкості, готовності до інноваційної діяльності учнів і педагогів, в ОЗЗСО «Локачинський ліцей» з 2019 року триває дослідно-експериментальна робота регіонального рівня з питання «Моделювання STEM-середовища закладу освіти як умова самореалізації особистості». З 2014 по 2019 роки ОЗЗСО «Локачинський ліцей» був дослідно-експериментальним майданчиком регіонального рівня з питання «Формування компетентної особистості школяра в умовах інноваційного розвитку освітнього середовища».

Проведення STEM-заходів, міжпредметна інтеграція, впровадження технологій прикладного, проблемного навчання організовується педагогами закладу освіти в усіх класах. У рамках діяльності філіалу «Дівчата-STEM» у квітні 2019 року проведено учнівську наукову конференцію «Жінки в науці» для 5–11 класів, на якій юні дослідниці презентували власні дослідження про відкриття жінок-науковців в різних галузях, що змінили або суттєво вплинули на розвиток наукових досліджень у світі. Щорічно в ОЗЗСО проходить «Інженерний тиждень» – освітній проєкт для учнів, покликаний зацікавити їх наукою і дати поштовх до розвитку власного інженерного потенціалу – цікаві проєкти, логічні завдання, творчі активності. Проведення STEM-днів за темою «Рух», «Вода», «Коло», STEM-тижнів, наукових пікніків, Літньої школи для здібних і обдарованих дітей «Ерудит» допомагають моделювати освітнє середовище закладу освіти на засадах STEM-освіти.

Вибудовуючи освітнє середовище на засадах загальнолюдських цінностей, плекаючи патріота, громадянина, проактивну особистість, в рамках загальношкільного проекту

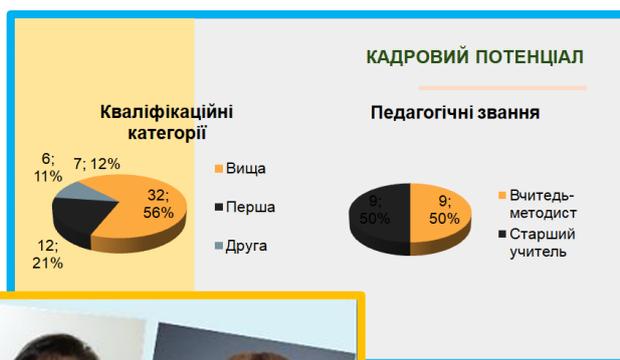
«Особистість виховує особистість» проведено цикл майстер-класів, зустрічей зі знайомими й талановитими особистостями краю, екскурсій, ярмарок, у яких діти долучалися до відтворення народних традицій разом із батьками та майстрами-краянами.

З метою проведення профорієнтаційної роботи, співпраці в галузі STEAM-освіти, дослідно-експериментальної роботи, укладено договори про співпрацю між Локачинською селищною радою і ВНУ імені Лесі Українки, ОЗЗСО «Локачинський ліцей» і Торчинським професійним ліцеєм. Проведено перші спільні заходи в рамках співпраці: презентацію 14-томного видання творів Лесі Українки, екскурсію до Торчинського професійного ліцею, майстер-класи викладачів ліцею на науковому пікніку в ОЗЗСО.

Започатковано співпрацю між ОНЗ «НВК «Локачинська
ЗОШ І-ІІІ ст.-гімназія» і ВНУ ім.Лесі Українки,
Торчинським професійним ліцеєм

Сила школи – у її педагогах, тому одним із першочергових завдань керівництва закладу освіти є створення сприятливих умов для професійного вдосконалення та розкриття потенціалу вчителя. В закладі працює 57 педагогів, з них 32 вчителі мають вищу кваліфікаційну категорію, 9 – звання «учитель-методист», 9 – звання «старший учитель». Четверо педагогів ОЗЗСО «Локачинський ліцей», що становить 44 % від загальної чисельності вчителів початкових класів, успішно пройшли сертифікацію.

Сила школи – у її вчителях

Четверо вчителів початкових класів ОНЗ (44 % від загальної кількості класоводів) пройшли сертифікацію:

- ✓ у 2019 році Киричук Ірина Романівна і Цикалюк Ольга Григорівна
- ✓ у 2020 році Деркач Наталія В'ячеславівна і Жаловага Галина Володимирівна

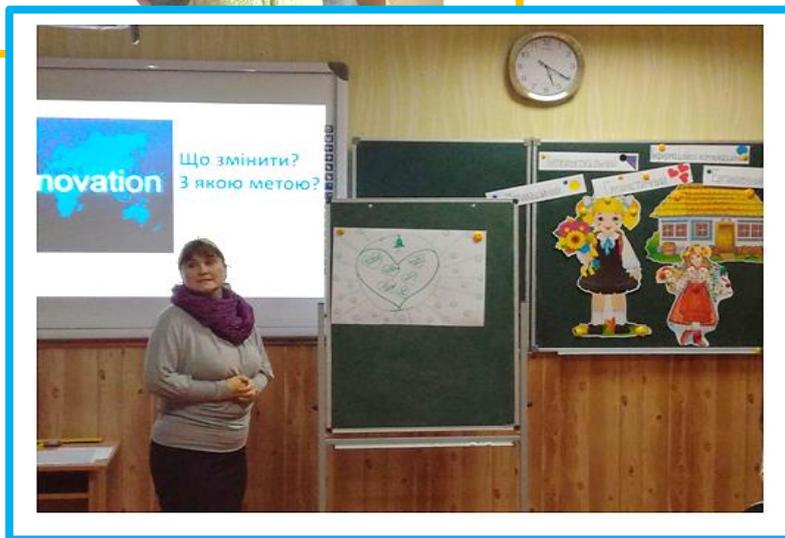
Хорошою традицією в закладі освіти стала організація адміністрацією школи проходження підвищення кваліфікації для групи вчителів, відповідно до запитів педагогів щодо напряму і тематики професійного вдосконалення. Так у 2020 році 48 педагогів закладу освіти пройшли підвищення кваліфікації з питання «Тайм-менеджмент у роботі вчителя» (керівник Ткачук Н. М.), у 2021 році 35 вчителів пройшли вдосконалення з питання «Розвиток критичного мислення» (керівник Лук'янчук Г. Я.).

Увесь спектр методичної роботи колективу ОЗЗСО «Локачинський ліцей» переформатовано в роботу методичних

спільнот: «Сучасний урок» (керівник Осадца С. Д.), «STEM-освіта» (керівник Барабошко С. А.), «Цифрові технології навчання» (керівник Трофимюк Н. В.), «Розвиток навичок 4К» (керівник Шумук Т. В.).

У системі внутрішкільної методичної роботи використовуються як групові й колективні, так й індивідуальні форми роботи: педагогічні ради, науково-методичні наради, наставництво, педагогічні читання, предметні тижні, місячники педагогічної майстерності, творчі звіти вчителів, що атестуються, виставки.

“Педагогічна ідея – це крила, на яких підноситься колективна творчість. Ідея надихає колектив, і починається найцікавіше й найпотрібніше в шкільному житті – колективна дослідницька робота.” В.О.Сухомлинський

30 листопада 2018 року базі ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ І–ІІІ ст. – гімназія”» ділився досвідом роботи з питання «Інноваційне освітнє середовище – простір розвитку особистості» на обласному семінарі керівників опорних шкіл, гімназій, ліцеїв.

10 грудня 2018 року на базі ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ І–ІІІ ст. – гімназія”» відбувся обласний семінар-практикум вчителів фізики на тему «Розвиток готовності вчителів фізики до організації самостійного розв’язування задач учнями 7–11 класів». Творчу лабораторію вчителя фізики представив Никитюк Віктор Миколайович, учитель ОЗЗСО, переможець конкурсу «Учитель року – 2018», Заслужений вчитель України.

14 лютого 2019 року на базі Опорного ЗЗСО «НВК “Локачинська ЗОШ І–ІІІ ст. – гімназія”» відбувся Всеукраїнський семінар завідувачів відділів фізико-математичних дисциплін обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, метою проведення якого було знайомство з творчою лабораторією вчителя фізики Никитюка Віктора Миколайовича, переможця Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2018», та освітнім середовищем закладу, в якому він працює.

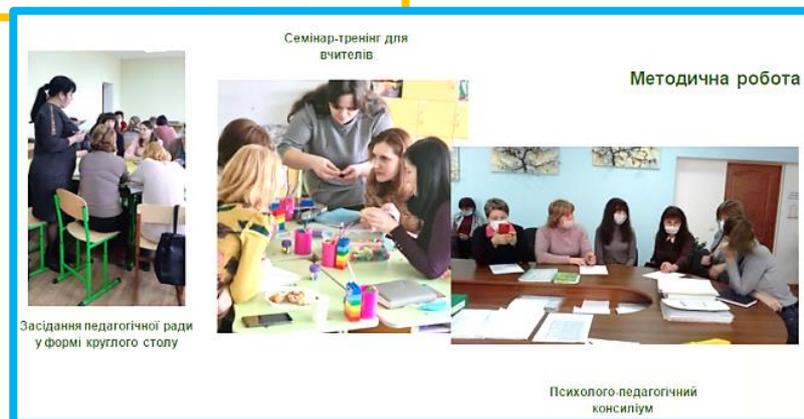
30 листопада 2018 року
Обласний семінар керівників
опорних шкіл, гімназій, ліцеїв
Волинської області

13–15 лютого 2019 року
Всеукраїнський семінар
завідувачів кабінетів фізики
та астрономії обласних
інститутів післядипломної
освіти

11 березня 2019 року в ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ І–ІІІ ст. – гімназія”» відбулось засідання районного методичного

об'єднання вчителів фізики. Никитюк В. М., вчитель фізики ОНЗ, продемонстрував присутнім можливість сучасного освітнього середовища кабінету фізики та провів презентацію власного педагогічного досвіду.

Найвагомішою серед колективних форм методичної роботи в ОНЗ залишається робота методичних об'єднань. У практиці роботи методичних об'єднань є взаємовідвідування уроків, проведення творчих звітів, вивчення результативності курсової перепідготовки й самоосвіти вчителів, сприяння розвитку професійної майстерності й активізація особистісного потенціалу кожного вчителя.

На засіданні психолого-педагогічного консиліуму «Адаптація п'ятикласників до умов навчання в середній школі» традиційно обговорюються основні проблеми, які виникають у процесі адаптації учнів 5-х класів; визначаються напрямки спільних дій адміністрації закладу освіти, вчителів та психолога з метою успішного проходження процесу адаптації п'ятикласників

до нових умов навчання. Педагоги та класні керівники 5-х класів узагальнюють підсумки первинного етапу спостережень за пізнавальною активністю учнів та вивченням їхніх індивідуальних особливостей.

Щороку в ОЗЗСО успішно проходять заходи у рамках декади В. О. Сухомлинського. Цікаві виховні заходи, диспути, тренінги, бібліотечні уроки, уроки мислення на природі проводяться класоводами 1–4-х класів та класними керівниками 5–11-х класів. У вчительському колективі у 2019 році проведено педагогічні читання «Педагогіка В. О. Сухомлинського у контексті Нової української школи», в ході яких педагоги Цикалюк О. Г., Сахарчук Т. Л., Боярська Л. І. ділилися досвідом використання педагогічних ідей В.О.Сухомлинського у сучасних умовах. Із презентацією «Використання ідей В. О. Сухомлинського у формуванні інноваційного освітнього середовища» виступила директор ОЗЗСО «Локачинський ліцей» Сахарчук О. Я.

Пріоритетними напрямками у роботі вчителів природничо-математичного циклу є впровадження STEM-освіти під час вивчення цих наук. У рамках предметного тижня вчителів природничих дисциплін у березні 2020 року був проведений районний семінар-практикум «STEM-освіта у процесі викладання природничих дисциплін». Під час проведення семінару вчителі ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ І–ІІІ ст. – гімназія”» презентували інноваційні освітні проекти зі «STEM-освіти» за темою «Вода»: «Водний режим рослин» (наставник Барабошко С. А., вчитель біології), «Вплив води на формування рельєфу» (наставник Корнелюк І. В., учитель географії), «Поверхневі властивості води» (наставник Никитюк В. М., учитель фізики), «Вода: жива чи мертва?» (наставник Ничипорук М. М., учитель хімії), «Який смак води з батьківської криниці?» (наставник Зубко І. М., учитель екології). У програмі семінару було проведено ознайомлення з навчально-демонстраційним обладнанням кабінетів хімії, фізики, географії, біології. Вчителі хімії, географії, біології проінформували вчителів району про інтерактивне навчання

предметів природничих дисциплін електронними засобами сучасного кабінету. Вчитель біології Барабошко С. А. та вчитель хімії Ничипорук М. М. провели інтегроване дослідження будови клітини на основі біолого-хімічного аналізу.

Однією із форм професійного розвитку педагогів є майстер-класи. У рамках місячника педагогічної майстерності, з метою розкриття творчого потенціалу, обміну передовим педагогічним досвідом із використання у практичній діяльності інноваційних технологій навчання, щорічно проводяться майстер-класи педагогів, які атестуються. У березні 2020 року педагоги ОНЗ ділилися досвідом роботи із таких тем:

- використання елементів проблемного навчання під час викладання курсу географії (Загорська О. І., вчитель географії);

- використання дидактичної та сюжетно-рольової гри у процесі навчання, розвитку та виховання особистості (Сахарчук Т. Л., учитель початкових класів);

- розвиток пізнавальної активності учнів на уроках читання. Поетична скарбничка (Цикалюк О. Г., учитель початкових класів);

- використання ігрових технологій у процесі вивчення програмування (Білогруд А. О., вчитель інформатики);

- інтерактивні технології навчання на уроках англійської мови (Боярська Л. І., вчитель англійської мови);

- використання можливостей сучасного освітнього середовища кабінету географії у викладанні предмета (Корнелюк І. В., вчитель географії);

- використання ІКТ під час вивчення теми «Токарна обробка деревини» (Осадца Р. С., вчитель трудового навчання).

Педагоги ОЗЗСО – активні учасники віртуальних методичних об'єднань, клубів за інтересами, творчих груп тощо, що забезпечує різноманітні сфери діяльності педагога: підготовку до уроків, спілкування з колегами, вирішення психологічних і педагогічних проблем, консультації з професіоналами, самоосвіту, можливість реалізації творчого потенціалу. Сахарчук О. Я., директор ОЗЗСО «Локачинський ліцей», у листопаді 2018 року брала участь

у IV Міжнародній науково-практичній конференції «STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку». Освітній форум проводився Інститутом модернізації змісту освіти спільно із Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді та Малою академією наук України.

Вчитель фізики Никитюку В. М. узяв участь у Міжнародній науковій школі «Ukrainian Teachers Programme 2019», яку організували Національний центр «Мала академія наук України» спільно з Європейською організацією з ядерних досліджень – ЦЕРН (Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire – CERN – найбільша в світі лабораторія фізики високих енергій та елементарних частинок, яка знаходиться на території Швейцарії та Франції). Педагог мав можливість ознайомитися із сучасними дослідженнями в області високих енергій та елементарних частинок, досягненнями в медичній фізиці, технологічними аспектами сучасних прискорювачів та детекторів, якими оснащені лабораторії ЦЕРНу.

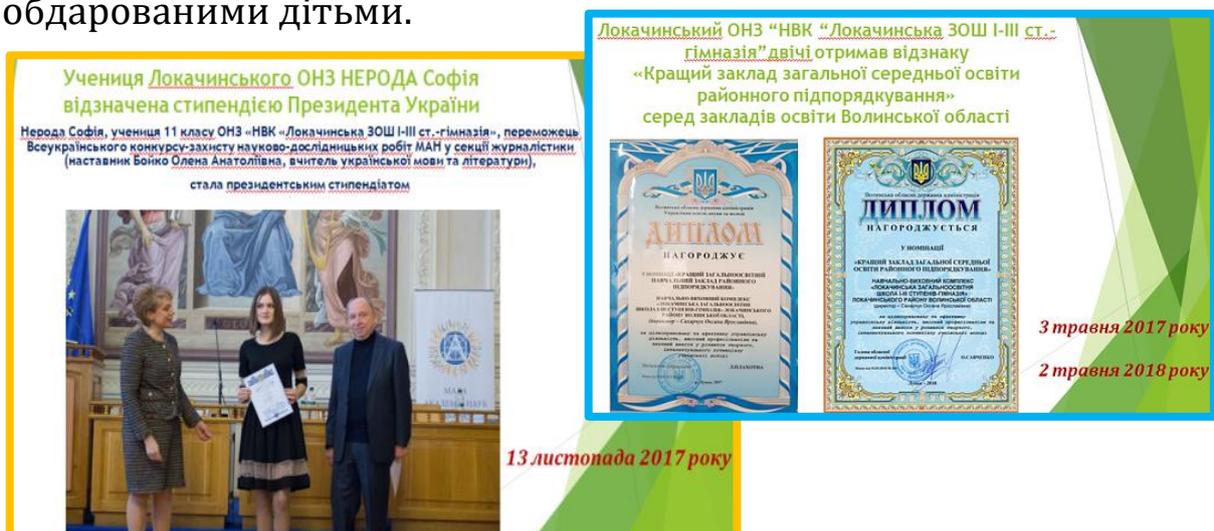
Віра в особистість – дитину, вчителя – аксіома в процесі реформування освітнього середовища закладу освіти. Вона наповнює його, визначає його атмосферність, спонукає до модерування такого мотиваційного середовища, яке програмує дитину, наставника на пошук шляхів самовдосконалення, пізнання власних здібностей і талантів, вміння вчитися на власних помилках і не опускати руки в разі невдачі – програмує на успіх.

Тому однією з інноваційних характеристик освітнього середовища ОЗЗСО «Локачинський ліцей» є мотиваційний простір. Коли дитина приходить у школу, її зустрічає нагадування: *«Ми в тебе віримо. Ти все зможеш. Мама і тато»*, а коли йде додому, школа проводить її словами: *«Я тобою пишаюся. Твоя вчителька»*. Практика створення освітнього середовища підтверджує: мотиваційний простір є життєво необхідним для формування розвивальних установок особистості на шляху до успіху. Своєрідним інноваційним паспортом закладу освіти є Азбука школи, у якій записано ключові поняття, технології, цінності, які

Ми переконані: кожна дитина може досягнути успіху. Але їй потрібно допомогти: допомогти розкритися, пізнати свої здібності, щоб працювати над їх розвитком і стати успішною. Важливо помітити навіть найменший успіх особистості і зробити його стартом для нових досягнень.

Цінування навіть найменшого успіху є прикметною рисою освітнього середовища ОЗЗСО «Локачинський ліцей». А ще кожен перемогу ми позиціонуємо як спільну перемогу дитини і вчителя, що водночас є дієвим мотиватором до нових досягнень. У 2017 році Нерода Софія, учениця 11 класу ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ І-ІІІ ст. – гімназія”», була відзначена стипендією Президента України як переможець Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН у секції журналістики (наставник Бойко О. А., вчитель української мови та літератури),

Як правило, імпульсом до нових змін є вже втілені задуми. Інновації в освітньому середовищі спонукають вчителів вдосконалювати педагогічну майстерність, підвищувати рівень володіння сучасними засобами обробки й збереження інформації, урізноманітнювати форми організації освітнього процесу, методичний інструментарій. Модель закладу – Школа успіху особистості, – напрацьована на основі описаної В. О. Сухомлинським «теорії ситуації успіху», – діє! Опорний заклад «Локачинська школа – гімназія» два роки поспіль – у 2017 та 2018 роках було відзначено управлінням освіти і науки Волинської ОДА як *Кращий заклад Волині* серед закладів районного підпорядкування за роботу з обдарованими дітьми.

З 2017 по 2020 роки учні ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ І–ІІІ ст. – гімназія”» вибороли 53 призові місця на обласних олімпіадах, 19 призових місць в обласному етапі конкурсу-захисту МАН, 8 призових місць в ІІІ етапі Всеукраїнського конкурсу знавців української мови імені Петра Яцика, здобули 5 перемог у ІІІ етапі Всеукраїнського мовно-літературного конкурсу імені Т. Г. Шевченка. Команда ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ І–ІІІ ст. – гімназія”» 15 разів ставала призером обласних турнірів з фізики, хімії, біології, географії, журналістики, математики, історії.

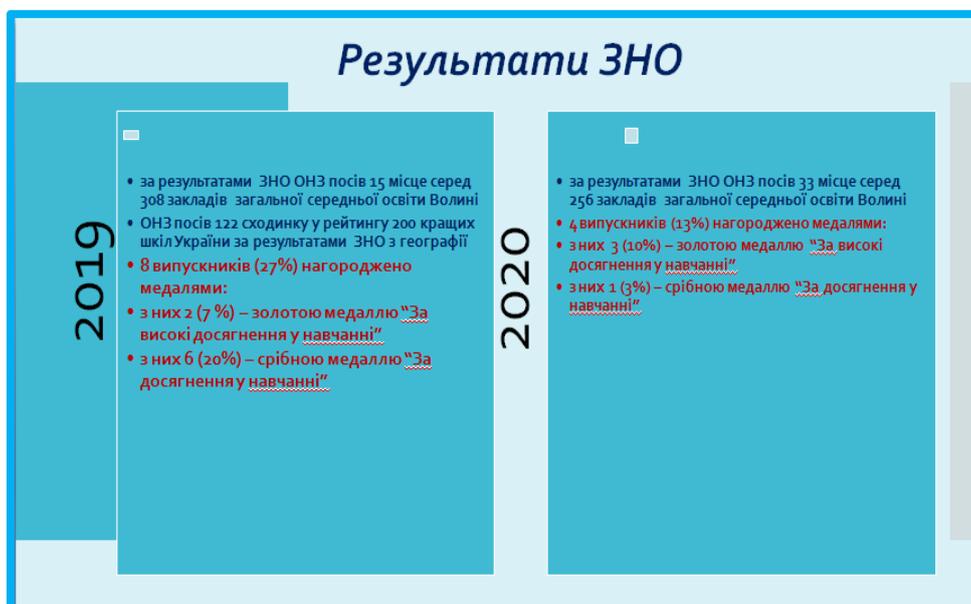
У школі створено сприятливі умови для розвитку спортивних, художньо-естетичних обдарувань школярів. Гордістю ОЗЗСО є Народний художній колектив (керівник Сірук Г. В.), у структурі якого функціонують 2 класи вокалу, фольклорний і вокальний ансамблі. Діють танцювальний ансамбль та гуртки декоративно-прикладного мистецтва. Ансамбль «Україночки» 2018 року стали дипломантами обласного конкурсу вокальних ансамблів «Ми діти твої, Україно» (керівник Сірук Г. В.). Щороку вихованки класу вокалу Народного художнього колективу стають призерами обласного етапу конкурсу сучасної української пісні «Срібні дзвіночки». У 2019 році юна вокалістка школи Поліщук Христина стала переможцем Всеукраїнського пісенного конкурсу «Яскраві діти України!» Кращі баскетболісти ОЗЗСО у 2017 та 2019 роках представляли заклад освіти на обласному етапі змагань. Виховна робота спланована через клубну діяльність: правничий «Ти і Закон» (керівник Боць В. М.), історичний «Юні краєзнавці» (керівник Зінчук Л. В.), «Європейський вектор» (керівник Боярська С. О.). Гарною традицією стало проводити в закладі освіти загальношкільні свята народознавчого характеру, які об'єднують усю шкільну родину в одне ціле: свято хліба, вишиванки, пісні, «Козацькі забави», Крафтовий ярмарок, Великодня майстерня та ін.

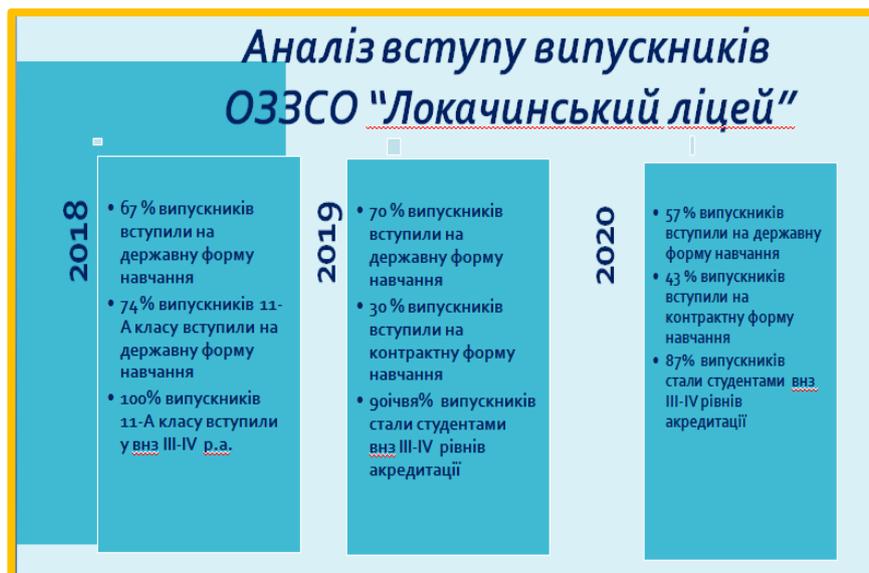

Серед прийомів шкільного освітнього менеджменту вагоме місце займає вшанування кожної перемоги, кожного успіху: з цією метою в закладі уже багато років проводиться конкурс «Гімназист року» (переможці визначаються у номінації «Гуманітарні науки» та в номінації «Математичні науки»); Церемонія вшанування переможців інтелектуальних змагань і їх наставників; нагородження щорічними преміями (за кошти піклувальної ради); обов'язкова публікація про досягнення на сайті навчального закладу, фейсбук-сторінці, у шкільній та районній пресі; подяки батькам учнів; інформування про досягнення учнів і педагогів через галерею «Школа успіху особистості».

В закладі проводиться системна робота з моніторингу навчальних досягнень школярів, аналізу результатів ДПА у формі ЗНО, вступу у вищі навчальні заклади. 200-бальні результати

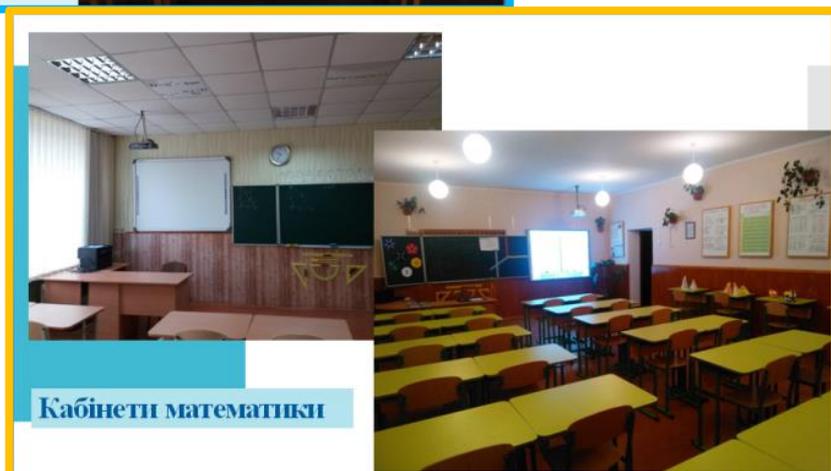
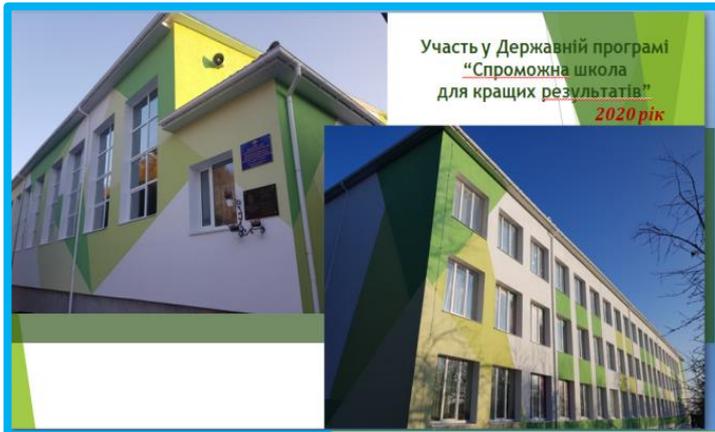
на ЗНО показали Міщук Роман з біології у 2011 році (вчитель Боабошко С. А.), Дриль Дмитро з фізики у 2013 році (вчитель Никитюк В. М.), Турелик Анастасія з української мови і літератури (вчитель Осадца С. Д.). У 2019 році за результатами ЗНО ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ І-ІІІ ст. – гімназія”» посів 15 місце серед 308 закладів загальної середньої освіти Волині і увійшов до числа 200 кращих закладів України за результатами ЗНО з географії (вчитель Корнелюк І. В.). Щороку від 14 до 17 % випускників за високі досягнення у навчанні нагороджуються медалями. Випускники школи успішно продовжують освіту у вищих закладах освіти України, Європи, США.

З 1 січня 2021 року ОНЗ «НВК "Локачинська ЗОШ І-ІІІ ст. – гімназія"» отримав фінансову автономію як розпорядник коштів нижчого рівня. Це дозволяє оперативнo й раціональнo використовувати заощаджені кошти на вдосконалення освітнього середовища школи, створення комфортних умов для навчання і праці.

У 2020 році в ОНЗ «НВК "Локачинська ЗОШ І-ІІІ ст. – гімназія"», завдяки участі в урядовій програмі «Спроможна школа для кращих результатів», було проведено капітальний ремонт фасаду школи. Роботи було виконано вчасно і професійно, результат утеплення, а саме затишок і тепло, економія енергоносіїв відчутні. У 2020 році опорним навчальним закладом було подано і реалізовано заявку на додаткові обсяги державної субвенції за напрямом «Придбання обладнання для шкільної їдальні». В результаті було придбано для їдальні ОНЗ нове технологічне обладнання, а саме: духовий шкаф, електричну сковороду, електром'ясорубку, марміт других страв, морозильну камеру вертикального завантаження, шкаф для зберігання хліба, овочерізку, виробничі столи і стелажі. В рамках державної програми розвитку природничо-математичної освіти, у 2018 році заклад отримав меблі, обладнання і навчально-методичне забезпечення для кабінетів фізики, математики, географії, біології, у 2020 році – сучасне обладнання для кабінету математики, а саме: мультиборд та інформаційно-комунікаційне забезпечення для робочого місця вчителя.

Кабінет фізики

Кабінет хімії

Нова українська школа
Класна кімната 1-А класу

Нова українська школа
Класна кімната 1-Б класу

ВИСНОВКИ

Зміни в освітньому середовищі закладу сприяють зростанню особистої переконаності педагогів у необхідності застосування інновацій, розвитку інноваційної культури, вдосконалення навичок управління нововведеннями, що веде до зростання результативності роботи та іміджу закладу освіти, до підвищення конкурентоспроможності вчителя, а отже і конкурентоспроможності учня.

Основним результатом постійного оновлення освітнього середовища є створення розвивального простору, який мотивує до вдосконалення, у якому не працювати не можна, формування філософії розвитку, успіху кожної особистості як запоруки розвитку та успіху закладу освіти в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко Л. Інноваційне середовище післядипломної педагогічної освіти. *Післядипломна освіта*. 2012. № 1. С. 37–40.
2. Дем'янюк О. Й. Вплив зовнішнього середовища на ефективність управління закладом середньої освіти. *Пед. пошук*. 2018. № 4 (100). С. 9–12.
3. Єльнікова Г. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління. *Директор школи*. 2008. № 40–41. С. 6–9.
4. Закон України «Про освіту», № 2145-VIII від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>
5. Каташов А. І. Педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01. Луганськ, 2001. 15 с.
6. Мариновська М. Педагогічна інноватика. Менеджмент інновацій : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2019. с. 322–333.
7. Національна доктрина розвитку освіти України. *Освіта України*. 2002. 23 квіт. С. 4–6.
8. Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку ЗНЗ : монографія / Г. Д. Щекатунова, В. В. Тесленко, А. Д. Цимбалару та ін. / за ред. Г. Д. Щекатунової. Київ : Пед. думка, 2013. 264 с.
9. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, затверджену Указом Президента України від 25.05.2020 № 195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text> (дата звернення: 24.03.2021).
10. Разіна Н. О. Акмеологічний підхід до розвитку професіоналізму сучасного педагога в інноваційному освітньому середовищі середньої школи. *Вісн. наук. шк. педагогів «АКМЕ»*. 2009. Вип. 3.
11. Шапран О. І., Шапран Ю. П. Створення інноваційного освітнього середовища в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя. URL: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2010-09/10soitpt.pdf>
12. Щекатунова Г. Інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу – вимога сьогодення. *Післядипломна освіта*. 2012. № 1. С. 40–46.

ДОДАТКИ

1. Модель інноваційного освітнього середовища закладу освіти.
2. Модель «Принципи організації освітнього середовища».
3. Модель «Способи і засоби організації освітнього середовища».
4. Програми семінарів:
 - 4.1. Програма роботи обласного семінару директорів закладів нового типу з теми «Інноваційне освітнє середовище – простір розвитку особистості».
 - 4.2. Програма роботи Всеукраїнського семінару завідувачів відділів фізико-математичних дисциплін ІППО з теми «Особистісне та професійне зростання вчителя фізики в умовах неперервної освіти».

ІННОВАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ - ПРОСТІР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Опорний заклад загальної середньої освіти "Локачинський ліцей"

**Програма обласного семінару
директорів
закладів нового типу**

Модератор семінару
БОГДАНОВИЧ Ольга Іванівна,
методист з питань загальної
середньої освіти управління
освіти і науки Волинської ОДА

Тема. Інноваційне освітнє середовище – простір розвитку особистості

Завдання. Презентація досвіду роботи ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ І–ІІІ ст. – гімназія”»

9⁰⁰–9⁴⁰

Реєстрація учасників семінару. Ранкова кава.

9⁴⁰–10⁰⁰

«Локачинська Вуйма»- вітання від Народного художнього колективу ОНЗ

Кейс І. Організаційно-мотиваційний

10 ⁰⁰ –10 ¹⁰	Відкриття семінару. Ознайомлення з програмою роботи. <i>Богданович Ольга Іванівна, методист з питань загальної середньої освіти управління освіти і науки Волинської ОДА</i>
10 ¹⁰ –10 ²⁰	Вітальне слово. <i>Дудечко Віктор Федорович, голова Локачинської РДА Мазурок Володимир Максимович, голова Локачинської районної ради</i>
10 ²⁰ –10 ³⁰	Розвиток освіти Локачинщини. <i>Комар Олексій Сергійович, начальник відділу освіти, молоді і спорту Локачинської РДА</i>
10 ³⁰ –10 ⁴⁰	Удосконалення освітнього менеджменту в умовах реформування галузі. <i>Вознюк Василь Степанович, доцент кафедри менеджменту освіти ВІППО, кандидат політичних наук</i>

Кейс II. Самопрезентація освітнього закладу

10 ⁴⁰ –11 ⁰⁰	Синергія складових освітнього середовища школи: менеджмент інновацій. <i>Сахарчук Оксана Ярославівна,</i> директор ОНЗ «НВК “Локачинська ЗОШ I–III ступенів – гімназія”»
11 ⁰⁰ –11 ¹⁰	Тьюторський супровід учня-дослідника в розвивальному середовищі закладу освіти. <i>Никитюк Віктор Миколайович,</i> заступник директора з НВР

Кейс III. Простір розвитку особистості

Експрес-огляд інноваційного освітнього середовища школи: кабінети хімії, фізики, історії, української мови, математики, географії, початкових класів, біології, зарубіжної літератури

11 ¹⁰ –11 ²⁰	Локація мотиваційна. <i>Галерея «Школа успіху особистості». Арт-простір.</i> <i>Вознюк Ольга, Петрів Оксана,</i> члени Ради учнівського співуправління «Злагода»
11 ²⁰ –11 ³⁰	Локація креативна. <i>Флешмоб «Територія дитинства».</i> Керівник <i>Ребрук Г. А.</i> , педагог-організатор
11 ³⁰ –11 ⁴⁰	Локація краєзнавчо-патріотична. <i>Фотовиставка всеукраїнської газети «День».</i> <i>Трачук Яна, Герасимюк Анна,</i> члени краєзнавчого клубу
11 ⁴⁰ –11 ⁵⁰	Локація ціннісна. <i>Презентація «Азбуки школи».</i> <i>Томчук Максим, Челядін Дарина,</i> члени наукового товариства «Лідер»
11 ⁵⁰ –12 ⁰⁰	Локація творча. <i>Презентація Школи естетичного виховання «Паросток».</i> <i>Загорська Оксана Ігорівна,</i> заступник директора з ВР

Робота в групах

12⁰⁰–12¹⁵

Навчаємось – граючись: освітнє середовище НУШ.

Скучинська Ванда Марківна,

класовод 1-А класу

12¹⁵–12³⁰

Лабораторія успіху вчителя фізики.

Никитюк Віктор Миколайович,

вчитель фізики, Заслужений вчитель України

12³⁰–12⁴⁵

Студія дискусійного клубу.

Бойко Олена Анатоліївна,

вчитель української мови і літератури, керівник дискусійного клубу

«Логос»

12⁰⁰–12¹⁵

Навчаємось – граючись: освітнє середовище НУШ.

Деркач Наталія В'ячеславівна,

класовод 1-Б класу

12¹⁵–12³⁰

Інтегроване дослідження будови клітин на основі біолого-хімічного аналізу.

Барабошко Світлана Анатоліївна,

вчитель біології

12³⁰–12⁴⁵

Ничипорук Мирослава Мирославівна,

вчитель хімії

Засідання краєзнавчого клубу.

Зінчук Людмила Володимирівна,

вчитель історії, керівник краєзнавчого клубу

12⁰⁰–12¹⁵

Навчаємось – граючись: освітнє середовище НУШ.

Саліван Ольга Юріївна,

класовод 1-В класу

12¹⁵–12³⁰

Майстер-клас «Інноваційне освітнє середовище кабінету математики».

Луцюк Ірина Ростиславівна,

вчитель математики

12³⁰–12⁴⁵

Виховання юного дослідника в лабораторії кабінету географії.

Корнелюк Ірина Василівна,

вчитель географії

Кейс IV. STEAM-ярмарок.

13⁰⁰–13³⁰ – Презентація інноваційних освітніх проєктів зі STEAM-освіти. Тема «Вода»:

- **«Чому іде дощ?»** (наставники Киричук Ірина Романівна, Шумук Тетяна Василівна, вчителі початкових класів).
- **«Мандрівка краплинки води в організмі рослини»** (наставник Барабошко Світлана Анатоліївна, вчитель біології).
- **«Вплив води на формування рельєфу»** (наставник Корнелюк Ірина Василівна, вчитель географії).
- **«Поверхневі властивості води»** (наставник Никитюк Віктор Миколайович, вчитель фізики).
- **«Вода: жива чи мертва?»** (наставник Ничипорук Мирослава Мирославівна, вчитель хімії).
- **«Який смак води з батьківської криниці?»** (наставник Зубко Ірина Миколаївна, вчитель екології).

Кейс V. Арт-простір. Презентація Народного художнього колективу ОНЗ «Дивограй»

13³⁰–14⁰⁰ – Літературно-музична композиція «Молодь змінює світ».

14⁰⁰–15⁰⁰ – Рефлексія. Підведення підсумків семінару.

Опорний заклад загальної середньої освіти
«Навчально-виховний комплекс
«Локачинська ЗОШ I-III ст.-гімназія»

ПРОГРАМА

**Всеукраїнського семінару-практикуму завідувачів кабінетів фізики
та астрономії інститутів післядипломної педагогічної освіти**

**Особистісне та професійне зростання
вчителя фізики
в умовах неперервної освіти**

14 лютого 2019 р.

**Програма роботи
всеукраїнського семінару
завідувачів відділів фізико-математичних
дисциплін обласних ІППО**

Модератор семінару

Савош

Валентин Олексійович,
завідувач відділу фізико-
математичних дисциплін
Волинського ІППО

$10^{00}-10^{20}$

Зустріч гостей. Ранкова кава.

$10^{20}-10^{35}$

«Пташок викликаю з далекого краю» – вітання від фольклорного гурту «Дивограй» Народного художнього колективу Опорного ЗЗСО

Кейс I. Організаційно-мотиваційний

$10^{35}-10^{40}$

Ознайомлення з програмою роботи.

Савош Валентин Олексійович,
завідувач відділу фізико-математичних дисциплін Волинського ІППО

$10^{40}-10^{45}$

Вітальне слово.

Дудечко Віктор Федорович,
голова Локачинської РДА
Мазурок Володимир Максимович,
голова Локачинської районної ради

$10^{45}-10^{50}$

Розвиток освіти Локачинщини.

Комар Олексій Сергійович,
начальник відділу освіти, молоді і спорту Локачинської РДА

$10^{50}-11^{00}$

Інноваційне освітнє середовище – простір розвитку особистості.

Сахарчук Оксана Ярославівна,
директор Опорного ЗЗСО «НВК “Локачинська ЗОШ I-III ступенів-
гімназія”»

Кейс II. Самопрезентація освітнього середовища школи

Експрес-огляд освітнього середовища закладу: кабінети початкових класів, інформатики, хімії, біології, математики, географії, фізики, біології

11 ⁰⁰ –11 ¹⁰	Локація мотиваційна. Галерея «Школа успіху особистості». Вознюк Ольга, Петрів Оксана, члени Ради учнівського співуправління «Злагода»
11 ¹⁰ –11 ²⁵	Локація краєзнавчо-патріотична. Фотовиставка всеукраїнської газети «День». Трачук Яна, Герасимюк Анна, члени краєзнавчого клубу Огляд експозицій Краєзнавчого музею. Боць Валентина Миколаївна, вчитель історії; Петрів Оксана, член секції «Фольклористика» МАН
11 ²⁵ –11 ³⁰	Локація ціннісна. Презентація «Азбуки школи». Томчук Максим, Челядін Дарина, члени наукового товариства «Лідер»

Кейс III. Самопрезентація вчителя

11 ³⁰ –13 ²⁰	Творча лабораторія вчителя фізики. Никитюк Віктор Миколайович, вчитель фізики Опорного ЗЗСО «НВК "Локачинська ЗОШ I–III ступенів-гімназія"», вчитель-методист, Заслужений вчитель України
------------------------------------	--

Кейс IV. Із досвіду роботи

13 ²⁰ –13 ³⁰	Розвиток технічної творчості, формування конструкторських навичок на заняттях гуртка «Радіоконструювання». Шпирковський Віктор Гнатович, керівник гуртка Будинку школяра
------------------------------------	---

Кейс V. STEAM-ярмарок.

13³⁰–14¹⁰ – Презентація інноваційних освітніх проєктів зі STEAM-освіти.

Тема «Вода»:

- **«Чому іде дощ?»** (наставники **Киричук Ірина Романівна, Шумук Тетяна Василівна**, вчителі початкових класів).
- **«Водний режим рослин»** (наставник **Барабошко Світлана Анатоліївна**, вчитель біології).
- **«Вплив води на формування рельєфу»** (наставник **Корнелюк Ірина Василівна**, вчитель географії).
- **«Поверхневі властивості води»** (наставник **Никитюк Віктор Миколайович**, вчитель фізики).
- **«Вода: жива чи мертва?»** (наставник **Ничипорук Мирослава Мирославівна**, вчитель хімії).
- **«Який смак води з батьківської криниці?»** (наставник **Зубко Ірина Миколаївна**, вчитель екології)

Кейс VI. Арт-простір. Презентація Народного художнього колективу ОЗЗСО

14¹⁰–14⁴⁰ – Літературно-музична композиція «Молодь змінює світ».

14⁴⁰–15⁴⁰ – Обід.

15⁴⁰–16⁴⁰ – Екскурсія на Локачинське газове родовище.

16⁴⁰–17⁴⁰ – Екскурсія до Затурцівського меморіального музею В'ячеслава Липинського.

**ВОЛИНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

